ΠΑΝΤΙΕΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Σταύρος Μαυρουδέας

Κυβέρνηση και ΕΕ ισχυρίζονται πως η Ελλάδα βγαίνει από τα μνημόνια, με ρυθμισμένο το χρέος. Τίποτα πιο αναληθές: οι μνημονιακοί νόμοι παραμένουν καθώς και οι σφαγιαστικοί στόχοι, ενώ το δημόσιο χρέος παραμένει στα ύψη και μάλιστα εν μέσω διεθνούς αστάθειας. Το σημαντικότερο: οι αιτίες της κρίσης του ελληνικού καπιταλισμού δεν έχουν ξεπεραστεί.

Μνημονιακές δεσμεύσεις χωρίς τέλος

Από το success story της ΝΔ σε αυτό του ΣΥΡΙΖΑ

Η τυπική ολοκλήρωση του 3ου μνημονίου τον Αύγουστο 2018 δίνει την ευκαιρία (;) στην κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ να προβάλλει και αυτή, όπως η προηγούμενη των ΝΔ-ΠΑΣΟΚ, το δικό της success story, δηλαδή ότι βγάζει την χώρα από την κρίση και ότι η εποχή της αντιλαϊκής λιτότητας περνά. Ο κουτοπόνηρος αυτός ισχυρισμός –όπως και ο ανάλογος των προκατόχων της- βασίζεται σε υποκρισίες και συνειδητά αβάσιμα επιχειρήματα. Φυσικά ενορχηστρωτής και αυτού του success story είναι οι ξένοι πάτρωνες της ελληνικής ολιγαρχίας (βασικά η Ευρωπαϊκή Ένωση), ενώ τα εγχώρια (αυτή την φορά ψευδο-αριστερά) φερέφωνα είναι απλοί οργανοπαίκτες. Βέβαια και οι τελευταίοι, όπως και οι προηγούμενοι, προσπαθούν να πουλήσουν την «μελωδία» τους στον λαό για να εξασφαλίσουν την πολιτική επιβίωση τους. Είναι κυριολεκτικά φαιδρός ο σκυλοκαβγάς ΣΥΡΙΖΑ και ΝΔ για το νέο success story, όπου οι δύο εμπλεκόμενοι έχουν ουσιαστικά απλά αλλάξει τις θέσεις τους. Εκεί που ο ΣΥΡΙΖΑ, ως αντιπολίτευση, αποδομούσε το success story των προκατόχων του έρχεται τώρα η ΝΔ – με όχι ουσιαστικά διαφορετικά επιχειρήματα – να κάνει το ίδιο. Αν όμως τα μαλλιοτραβήγματα των εγχώριων οργανοπαικτών μόνο θυμηδία μπορούν να προκαλέσουν, τα πράγματα είναι πολύ πιο σοβαρά μεταξύ των μαέστρων αυτής της φαρσοκωμωδίας. Για πρώτη φορά η αντιπαράθεση όσον αφορά το ελληνικό success story μεταξύ του ΔΝΤ (βλέπε ΗΠΑ) και της ΕΕ παίρνει τόσο μεγάλη διάσταση με το πρώτο να το αμφισβητεί ευθέως και την δεύτερη να το υπερασπίζεται μανιωδώς (προς λύπη της ΝΔ).

Η δομική κρίση στην Ελλάδα, δεν έχει ακόμα ξεπεραστεί

Η μαρξιστική ανάλυση δείχνει ότι η ελληνική είναι μία βαθιά δομική κρίση του ελληνικού καπιταλισμού που προέρχεται από πρώτον την φθίνουσα κερδοφορία του (παρά την αυξημένη εκμετάλλευση της εργασίας) λόγω της υπερσυσσώρευσης κεφαλαίων που δεν μπορούν να επενδυθούν επαρκώς κερδοφόρα και δεύτερον από την ιμπεριαλιστική εκμετάλλευση του ελληνικού υπο-ιμπεριαλισμού μέσα κυρίως στην ευρωπαϊκή ενοποίηση από τους πιο αναπτυγμένους καπιταλισμούς της. Τα αίτια αυτά οδήγησαν στην κρίση (δηλαδή το μπλοκάρισμα της ομαλής λειτουργίας της οικονομίας και την συρρίκνωση των δραστηριοτήτων της). Ο δημόσιος τομέας έσπευσε να στηρίξει την φθίνουσα ιδιωτική καπιταλιστική κερδοφορία με αποτέλεσμα να εκτιναχθούν στα ύψη τα δημοσιονομικά ελλείμματα. Τα τελευταία χρηματοδοτήθηκαν κυρίως με εξωτερικό δανεισμό – λόγω ευρωζώνης – με αποτέλεσμα το δημόσιο χρέος να είναι λιγότερο διαχειρίσιμο. Η κατάρρευση των χρηματοπιστωτικών αγορών οδήγησε στην αδυναμία αναχρηματοδότησης του δημόσιου χρέους και στον κίνδυνο χρεωκοπίας. Συνεπώς, η ελληνική είναι μία δομική κρίση που προήλθε από την πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους και επιδεινώθηκε από την προβληματική παραγωγική διάρθρωση της οικονομίας λόγω ένταξης στην ευρωπαϊκή ενοποίηση και την ιμπεριαλιστική οικονομική εκμετάλλευση της από ισχυρότερους καπιταλισμούς. Η δημοσιονομική κρίση και η κρίση (εξωτερικού) ισοζυγίου πληρωμών – τα διαβόητα δίδυμα ελλείμματα – είναι παράγωγα και όχι αίτια της κρίσης.

Αυτή η κρίση δεν έχει ακόμη ξεπεραστεί, όπως δείχνει η στασιμότητα των επενδύσεων (τόσο εγχώριων όσο και ξένων). Χαρακτηριστικά, ο Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου παραμένει στάσιμος, οι μόνες σημαντικές επενδύσεις που γίνονται είναι κυρίως στον τουριστικό κλάδο (που, παρά τα κουτοπόνηρα φληναφήματα των ξενοδόχων, έχει ασήμαντες επιπτώσεις στην απασχόληση, προκαλεί σημαντικές εισαγωγές από το εξωτερικό, είναι εξαιρετικά ευάλωτος στις επιλογές των μεγάλων tour operators και μάλλον αγγίζει ήδη τα όρια της υπάρχουσας υποδομής), ενώ τα ξένα κεφάλαια έρχονται μόνο όταν παίρνουν «φιλέτα» σε τιμές εξευτελιστικές (και όχι για να στήσουν νέες δραστηριότητες).

Βέβαια η κυρίαρχη (νεοφιλελεύθερη και νέο-κεϋνσιανή) αντίληψη (και από κοντά και οι επιπόλαιες ριζοσπαστικές αναλύσεις της χρηματιστικοποίησης και του μετα-κεϋνσιανισμού) δεν μπορούν και δεν θέλουν να δουν όλα τα παραπάνω, γιατί τότε θα έπρεπε είτε να αναγνωρίσουν την προβληματική φύση του καπιταλισμού είτε/και τον καταστροφικό ρόλο της ένταξης στην ευρωπαϊκή ενοποίηση. Αντίθετα, εστιάζουν μόνο στο επιφαινόμενο ζήτημα του χρέους. Όλη η αρχιτεκτονική των μνημονίων εστιάζει στην αποφυγή της χρεωκοπίας (δηλαδή στην βιωσιμότητα του χρέους). Η περιορισμένη αναφορά σε διαρθρωτικά

προβλήματα αφορά μόνο την ασυδοσία της επιχειρηματικής δραστηριότητας και όχι φυσικά την παραγωγική ανασυγκρότηση (καθώς αυτό θα έθιγε τις επιταγές της ευρωπαϊκής ενοποίησης) και λειτουργεί απλά υποστηρικτικά στη διασφάλιση του χρέους.

Η στρατηγική των μνημονίων μέχρι τώρα έχει επιδείξει μόνο αποτυχίες και γι' αυτό χρειάζεται διαρκείς αναπροσαρμογές. Η πιο κραυγαλέα απόδειξη της αποτυχίας της είναι ο ίδιος ο βασικός στόχος της (ο λόγος χρέους/ΑΕΠ) που αντί να μειωθεί στα χρόνια των μνημονίων έχει αυξηθεί: από 120% σε περίπου 180%! Για να σωθούν τα προσχήματα η μεν ΕΕ κάνει κυριολεκτικά φαιδρές αναλύσεις βιωσιμότητας χρέους ενώ και το ΔΝΤ έχει εφεύρει έναν ηπιότερο μεσοπρόθεσμο ορισμό βιωσιμότητας. Αυτή η υποκρισία κράτησε αρκετά έτσι ώστε, παρόλο ότι αμφότεροι γνώριζαν ότι το ελληνικό πρόβλημα δεν επιλυνόταν ούτε καν στο ζήτημα του χρέους, να κερδίσουν χρόνο και να αποφύγουν ευρύτερες αναταράξεις στην ΕΕ και στην παγκόσμια οικονομία.

Σήμερα όμως η παρόξυνση των ενδοϊμπεριαλιστικών ανταγωνισμών –ιδιαίτερα με την επιθετική πολιτική Τραμπ– ανατρέπει τους συμβιβασμούς αυτούς. Το ΔΝΤ ξαναθυμήθηκε ότι το πρόβλημα του χρέους δεν επιλύεται και απαιτεί άμεσες και ριζικές λύσεις, δηλαδή να βάλει η ΕΕ το χέρι στην τσέπη. Η ευρύτερη επιδίωξη των ΗΠΑ είναι να γονατίσουν την ΕΕ σαν πιθανό ανταγωνιστή τους. Ιδιαίτερα η Γερμανία ανθίσταται σ' αυτό αποκλείοντας διαγραφή χρέους και συζητώντας μόνο μία ελεγχόμενη και μικρή αναδιάρθρωση του (επιμήκυνση χρέους, εξομάλυνση της εξυπηρέτησης του ιδιαίτερα μετά το 2023 που η τελευταία αυξάνει δραματικά κλπ.). Επίσης προσπαθεί να κρατήσει το ΔΝΤ μέσα στο ελληνικό πρόγραμμα, κάνοντας έτσι τις ΗΠΑ συνυπεύθυνες και αποκλείοντας έναν πιο αντιπαραθετικό ρόλο τους.

Στη διελκυστίνδα αυτή η ΕΕ προβάλλει ότι το πρόβλημα χρέους έχει ουσιαστικά αντιμετωπισθεί και συνεπώς δεν χρειάζεται τέταρτο μνημόνιο που θα σήμαινε μη-βιωσιμότητα του χρέους και νέα δάνεια. Με τον τρόπο αυτό στηρίζει την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ καθώς τις δίνει την δυνατότητα να κατασκευάσει το δικό της ψευδεπίγραφο success story. Η δε τελευταία εγκαταλείπει ουσιαστικά κάθε στόχο ριζικής αναδιάρθρωσης χρέους και περιορίζεται σε ότι ψίχουλα είναι διατεθειμένοι να δώσουν οι ευρωπαίοι πάτρωνες. Για να δοθεί αυτή η ψεύτικη εικόνα επιτυχίας ωθείται η Ελλάδα στη δημιουργία «μαξιλαριού» μέσω δανεισμού από τις διεθνείς αγορές, ο οποίος είναι ακριβός και θα γίνει ακόμη ακριβότερος καθώς έχει ξεκινήσει κύκλος αύξησης των επιτοκίων και επίσης οι κλυδωνισμοί στην ΕΕ (βλέπε Ιταλία πιο πρόσφατα) πολλαπλασιάζονται. Επιπλέον, σχεδιάζεται ένας μηχανισμός χρηματοδότησης μέσω του ESM που θα ενεργοποιηθεί σε περίπτωση αποτυχίας (και που φυσικά θα συνεπιφέρει επιπρόσθετες δεσμεύσεις).

Ταυτόχρονα, και αντίθετα με τα παραμύθια της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, η εποπτεία θα συνεχισθεί για πολλά χρόνια. Αυτό έχει δηλωθεί από όλες τις επίσημες πλευρές και έχει «σεμνά» αναγνωρισθεί από τον Ευ.Τσακαλώτο. Απλά η εποπτεία θα πάρει άλλη μορφή και θα γίνει λίγο πιο διακριτική (αλλά σε καμία περίπτωση λιγότερο αυστηρή στα καθοριστικά ζητήματα). Όπως διαρρέεται, θα περιλαμβάνει περιοδικές (μάλλον 3μηνιαίες) εκθέσεις που θα αφορούν όλη την ευρεία γκάμα των δεσμεύσεων που έχουν ήδη συνομολογηθεί για αρκετά χρόνια μετά το 2018. Το καρότο του νέου συστήματος εποπτείας δεν περιλαμβάνει δάνεια (αν και θα υπάρχει σχετικό αποθεματικό στον ESM για περίπτωση κατάφορης αποτυχίας του προγράμματος) αλλά «καραμελίτσες» (όπως επιστροφή των κερδών από τα ευρωπαϊκά δάνεια προς την Ελλάδα και ενδεχόμενες νέες ήπιες διευκολύνσεις στην εξυπηρέτηση του χρέους εάν χρειασθεί).

Με άλλα λόγια, τα μνημόνια θα τελειώσουν τυπικά για να συνεχισθούν ουσιαστικά. Όπως επιβεβαίωσε και το πρόσφατα αναθεωρημένο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής, οι στόχοι σχετικά με καθοριστικά μακροικονομικά μεγέθη (πρωτογενές πλεόνασμα, εξυπηρέτηση χρέους, ιδιωτικοποιήσεις, φορολογικά έσοδα κλπ.) παραμένουν πάντα εξαιρετικά υψηλοί (και ιδιαίτερα αυτοί που αφορούν την μακροχρόνια επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων 3,5% του ΑΕΠ και μεσοσταθμικού ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ άνω του 2% είναι ουσιαστικά ανεδαφικοί). Εδώ παραμένουν πάντα και τα ήδη θεσμοθετημένα μαστίγια του μνημονιακού προγράμματος. Η αποτυχία εκπλήρωσης των μακροοικονομικών στόχων επιφέρει αυτόματες περικοπές σε βασικά δημοσιονομικά πεδία (οι περιβόητοι κόφτες που κατασκευάσθηκαν ήδη επί υπουργίας Βαρουφάκη).

Ο ΣΥΡΙΖΑ μοιράζει τη φτώχεια δεν την περιορίζει

Επιβάλλει νέες περικοπές για το λαό, ενώ χαριεντίζεται με το κεφάλαιο

Συνεπώς είναι απλά γελοίες οι διακηρύξεις του ΣΥΡΙΖΑ περί αυξημένης ελευθερίας δημοσιονομικής πολιτικής μετά τον Αύγουστο 2018, η οποία δήθεν θα οδηγήσει σε μείωση της λιτότητας σε βάρος των λαϊκών στρωμάτων. Αντιθέτως, στο άμεσο μέλλον προβλέπεται η ουσιαστική μείωση του αφορολόγητου από το 2020 (αλλά ενδεχομένως και νωρίτερα) που θα αυξήσει περαιτέρω την φορολογική ληστεία των λαϊκών εισοδημάτων. Επίσης έχει συνομολογηθεί η γενικευμένη μείωση των συντάξεων (της τάξης των 2,5 δις) από το 2019 μέσω της δραστικής μείωσης της «προσωπικής διαφοράς» και ορισμένων άλλων αλχημειών του νομοθετικού εκτρώματος Κατρούγκαλου.

Αυτό το οποίο ουσιαστικά κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ, και θα ήθελε να το πουλήσει ως δώρο στο μέλλον,

είναι το μοίρασμα της φτώχειας και όχι ο περιορισμός της. Στην προσπάθεια του να δημιουργήσει και δικά του πελατειακά δίκτυα – ανάλογα με αυτά των άλλων συστημικών κομμάτων – αναδιανέμει ψίχουλα από κάποια στρώματα προς κάποια άλλα. Ιδιαίτερα επιδιώκει να εξαγοράσει με ξεροκόμματα πληβειακά στρώματα διαλύοντας κάθε ταξική συνείδηση τους και οδηγώντας τα κυριολεκτικά στην λουμπενοποίηση. Είναι χαρακτηριστική η πολιτική του στο κρίσιμο ζήτημα της απασχόλησης όπου παρουσιάζεται μείωση της ανεργίας που οφείλεται αφενός στην αύξηση της μετανάστευσης (που δεν είναι μόνο πλέον brain drain) και αφετέρου σε δημιουργία περιστασιακών, ουσιαστικά ανασφάλιστων, κακοπληρωμένων και με άθλιες συνθήκες θέσεων εργασίας.

Φυσικά την ίδια ώρα – και βέβαια με πιο σοβαρά ανταλλάγματα – επιδιώκει να ενδυναμώσει και να διευρύνει τους δεσμούς του με μερίδες του ελληνικού κεφαλαίου. Χαρακτηριστικά, οι κυβερνητικοί χαριεντισμοί με τους κατά Ωνάση «καρχαρίες» του εφοπλισμού γνωρίζουν λαμπρές στιγμές, όπως άλλωστε και η ασυδοσία και η κραυγαλέα φοροαποφυγή των τελευταίων.

Η κρίση είναι εδώ, αναζητείται η θρυαλλίδα

Η ελληνική κρίση, παρά τις μυθοπλασίες των συστημικών κέντρων και της κυρίαρχης οικονομικής σκέψης (αλλά και αρκετών τυχοδιωκτών ριζοσπαστών), κάθε άλλο παρά έχει ξεπεραστεί. Η «κρίσιμη μάζα» που την προκάλεσε παραμένει πάντα στη θέση της και μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να ξαναεκραγεί. Η πιθανότητα αυτή αυξάνεται και λόγω διεθνών εξελίξεων καθώς οι ενδοϊμπεριαλιστικές συγκρούσεις οξύνονται ραγδαία και επίσης ο φόβος ενός νέου παγκόσμιου κραχ επιστρέφει. Αυτό που λείπει προς το παρόν από αυτή την «κρίσιμη μάζα» είναι η θρυαλλίδα για μία νέα έκρηξη της που θα αναστατώσει ξανά τις πολιτικο-κοινωνικές ισορροπίες του συστήματος.

Το ερώτημα είναι αν αυτή την φορά θα υπάρχει εκείνη η Αριστερά που θα είναι άξια του ονόματος της και που θα μπορέσει να μην αφήσει τις λαϊκές μάζες να πέσουν στην παγίδα είτε ενός (νέου;) ΣΥΡΙΖΑ είτε στον εντεινόμενο κίνδυνο μίας «ακροδεξιάς με γραβάτα» και που θα μπορέσει να τις οδηγήσει σε ένα απελευθερωτικό μέλλον. Η ανατρεπτική Αριστερά στη χώρα μας απέτυχε στην προηγούμενη φάση να παίξει τον ρόλο. Δεν μπόρεσε να ξεπεράσει δεκαετίες αδυναμιών και αρχαίας σκουριάς. Θα καταφέρει αυτή την φορά να ξεπεράσει τις αδυναμίες της;

Η ιστορία και ο λαός συγχωρούν αυτούς που έντιμα κάνουν λάθη. Δεν συγχωρούν όμως ποτέ αυτούς που δεν μαθαίνουν από τα λάθη τους και τα επαναλαμβάνουν.

ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Πηγή: *ΠΡΙΝ*